

Οι Μηχανικοί απέναντι στην πρόκληση του «Καλλικράτη»

Το ΤΕΕ προτείνει να δημοσιοποιηθεί ολοκληρωμένο σχέδιο μετάβασης από το σημερινό σύστημα προς τους νέους θεσμούς και δηλώνει τη βούληση των μηχανικών να συμμετάσχουν στη διαμόρφωση και εφαρμογή του.

Το ζοφερό οικονομικό περιβάλλον που αποτελεί καθοριστικό παράγοντα για τις εξελίξεις στη χώρα τον τελευταίο καιρό, προκαλεί σκεπτικισμό στον τεχνικό κόσμο όσον αφορά την υλοποίηση του προγράμματος «Καλλικράτης» σε σωστές βάσεις, και για το λόγο αυτό επικρατεί συγκρατημένη αισιοδοξία ως προς τη δυνατότητα να έχει ουσιαστικά και θετικά αποτελέσματα. Για τους λόγους αυτούς προτείνεται από το ΤΕΕ μία αναγκαία παράταση του μεταβατικού διαστήματος εφαρμογής της, που σήμερα περιορίζεται σε δύο έτη (2011-12), ενώ παράλληλα έχει συσταθεί ομάδα εργασίας στο Επιμελητήριο που θα παρακολουθεί με συνέπεια την πορεία της μεταρρύθμισης και θα υποβάλλει συγκεκριμένες προτάσεις για τη βέλτιστη εφαρμογή του συστήματος.

Οι διπλωματούχοι μηχανικοί του Δημοσίου, από την πλευρά τους, υποστηρίζουν με έμφαση, ότι θα πρέπει να εκπονηθεί εμπεριστατωμένη τεχνικοοικονομική μελέτη, που να αφορά το σύνολο του δημοσίου τομέα αντί του «Καλλικράτη», το οποίο να επικεντρώνεται στη βελτίωση της εξυπηρέτησης του πολίτη και την προώθηση της ανάπτυξης, μέσα από τη δημιουργία νέων δομών στο Δημόσιο. Πρέπει να υπάρξει ένας ολοκληρωμένος χωροταξικός σχεδιασμός του αστικού και αγροτικού χώρου, που

θα προκύψει ως προϊόν ουσιαστικής διαβούλευσης των φορέων, των περιφερειακών και αυτοδιοικητικών μονάδων και, γενικά, της κοινωνίας των πολιτών και θα αποτελέσει τη βάση για τον προσανατολισμό των δημοσίων επενδύσεων, ώστε αυτές να συμβάλουν στην αειφόρο ανάπτυξη.

Παρατηρήσεις για το νόμο έχει εκφράσει και ο εργοληπτικός κόσμος της χώρας ο οποίος έχει επισημάνει τα θετικά στοιχεία του νόμου, αλλά σήμερα αγωνιά για τον τρόπο εφαρμογής του προγράμματος, καθώς ήδη βιώνει καθημερινά σοβαρά προβλήματα, που καταγγέλλονται συνεχώς από τα μέλη των εργοληπτικών οργανώσεων, και έχουν σχέση με τα έργα που αναλαμβάνουν και εκτελούν ΟΤΑ, τ έως Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις και Περιφέρειες.

Οι Έλληνες μηχανικοί, είτε ως στελέχη της διοίκησης/αυτοδιοίκησης είτε ως μελετητές/κατασκευαστές του ιδιωτικού τομέα, όπως επισημαίνεται, θα είναι κινητήριος μοχλός για την υλοποίηση της μεταρρύθμισης και του νέου αναπτυξιακού μοντέλου που αυτή επαγγέλλεται και είναι πρόθυμοι να συμβάλουν στη μεταβατική πορεία, με ανάληψη ειδικών καθηκόντων στην αναγκαία τεχνολογική αναβάθμιση και επιμόρφωση των αυτοδιοικητικών στελεχών στους γνωσιακούς τομείς των μηχανικών.

Οι βασικές παρεμβάσεις που προβλέπονται στο Πρόγραμμα

Ο νέος νόμος Ν. 3852/2010 για τη «Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης - Πρόγραμμα "Καλλικράτης"», αποτελεί ριζική παρέμβαση σε όλο το φάσμα της Αυτοδιοίκησης (α' και β' βαθμού) και δημοσιεύτηκε στο ΦΕΚ Α 87/7-6-2010.

Συνοπτικά, οι παρεμβάσεις που πραγματοποιούνται αφορούν:

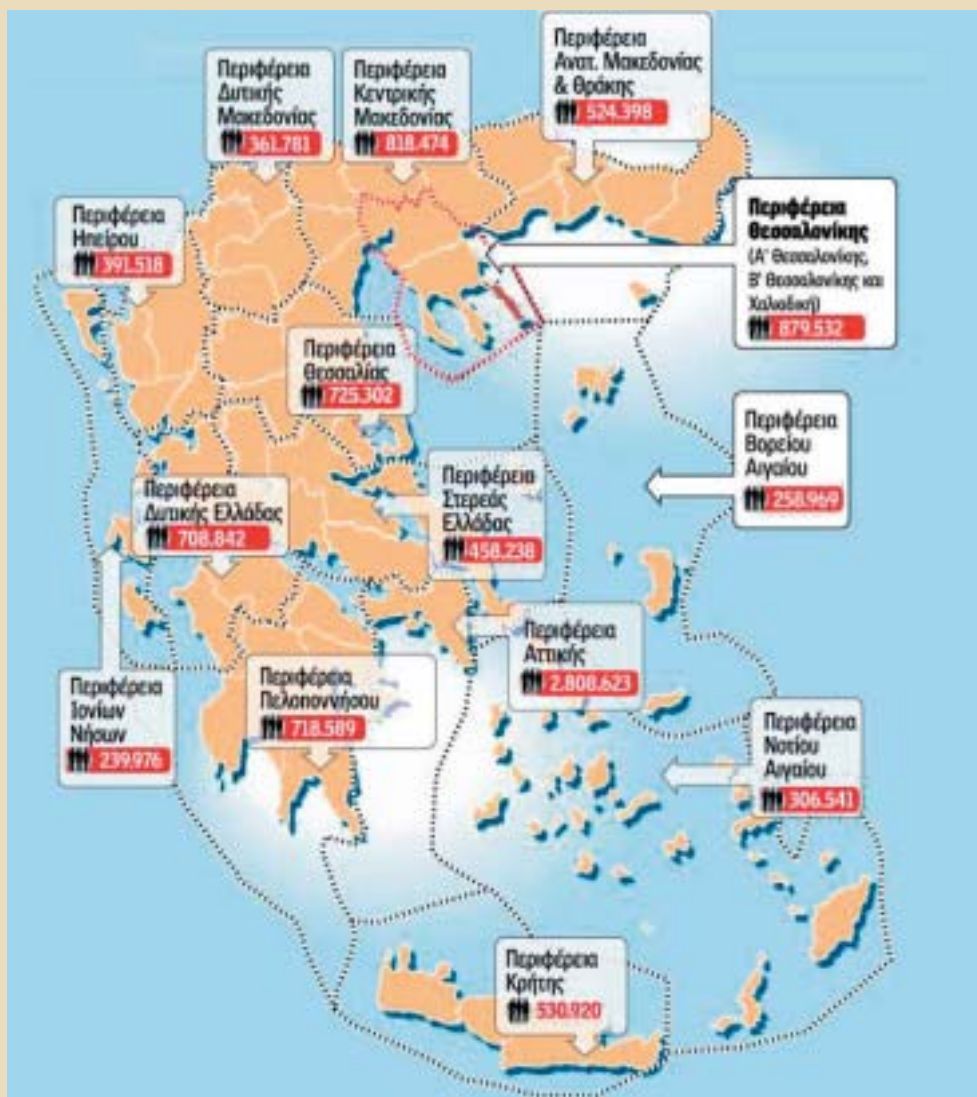
Τη χωροθεσία των νέων Δήμων όλης της χώρας, τη συγκρότηση των περιφερειών, με την κατάργηση των Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων και Επαρχιών, τη συγκρότηση αποκεντρωμένων Διοικήσεων με τη συγχώνευση των κρατικών Περιφερειών, τη μεταφορά σημαντικών αρμοδιοτήτων της Δευτεροβάθμιας Αυτοδιοίκησης στους δήμους, την εισαγωγή ε-

νός νέου συστήματος διακυβέρνησης των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης με την εισαγωγή και νέων θεσμών, όπως ο Συμπαράστατης του Δημότη και της Επιχείρησης κατά το πρότυπο του Συνηγόρου.

Επίσης, την ουσιαστική αλλαγή στο εκλογικό σύστημα της Αυτοδιοίκησης, με τη μείωση στα 18 έτη του ηλικιακού ορίου για το δικαίωμα του εκλέγεσθαι όσον αφορά τους δημοτικούς συμβούλους. Την κωδικοποιημένη συγκέντρωση του συνόλου των αρμοδιοτήτων της Δευτεροβάθμιας Αυτοδιοίκησης. Τη μεταφορά νέων αρμοδιοτήτων από κάθε υπουργείο προς την αιρετή περιφέρεια.

Ακόμα τη δημιουργία ενός εξολοκλήρου νέου συστήματος εποπτείας των ΟΤΑ. Τη δημιουργία ενός νέου συστήματος οικονομικής κατοχύρω-

Επιμέλεια: ΓΙΑΝΝΗΣ ΒΡΑΧΑΛΗΣ

σης των πόρων των ΟΤΑ, με τη σύνδεσή τους με πόρους, όπως Φόρος Προστιθέμενης Αξίας, Φόρος Ακίνητης Περιουσίας, Φόρος Εισοδήματος. Την εισαγωγή της Μητροπολιτικής Αυτοδιοίκησης στην Αττική και Θεσσαλονίκη.

Και, τέλος, την εισαγωγή ενός νέου πλαισίου για την καταστατική θέση των αιρετών. Την επαναρύθμιση του καθεστώτος των επιχειρήσεων και των Νομικών Προσώπων των ΟΤΑ.

Ενδιαφέρουσες ρυθμίσεις

- Οι δήμοι είναι αυτοδιοικούμενα κατά τόπο ΝΠΔΔ και αποτελούν τον πρώτο βαθμό Τοπικής Αυτοδιοίκησης (άρ. 1).

- Οι περιφέρειες είναι αυτοδιοικούμενα κατά τόπο ΝΠΔΔ και αποτελούν το δεύτερο βαθμό Τοπικής

Αυτοδιοίκησης (άρ. 3)

- Μεταξύ των δύο βαθμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης δεν υφίστανται σχέσεις ελέγχου και ιεραρχίας, αλλά συνεργασίας και συναλληλίας (άρ. 4). Συνεπώς, το σύστημα ελέγχου νομιμότητας των ΟΤΑ, όπως το γνωρίζαμε έως σήμερα, καταργείται.

- Συστήνεται νέος θεσμός, η «Αποκεντρωμένη Διοίκηση», με τη δημιουργία 7 Αποκεντρωμένων Διοικήσεων. Σε κάθε Αποκεντρωμένη Διοίκηση προΐσταται Γενικός Γραμματέας (άρ. 6).

Ως προς τους Δήμους:

- Ο δήμος διοικείται από το δημοτικό συμβούλιο, την οικονομική επιτροπή, την επιτροπή ποιότητας ζωής, την εκτελεστική επιτροπή και το δήμαρχο (άρ. 7).

- Στους δήμους μεταβιβάζονται από 1-1-2011 μία σειρά πρόσθετων αρμοδιοτήτων. Ενδεικτικά: έκδοση οικοδομικών αδειών, σύνταξη πράξεων εφαρμογής και πλήθος άλλων (άρ. 94 και 95).

- Διατηρείται ο θεσμός των προγραμματικών συμβάσεων, με περισσότερες δυνατότητες διασύνδεσης, διαδημοτικές, διαπεριφερειακές κλπ. (άρ. 100).

- Οι δήμοι μπορούν να έχουν μόνο:

α. Μία κοινωφελή επιχείρηση, β. μία Δημοτική Επιχείρηση Ύδρευσης - Αποχέτευσης (ΔΕΥΑ), γ. μία επιχείρηση με ειδικό σκοπό τη λειτουργία ραδιοφωνικού ή τηλεοπτικού σταθμού, υπό προϋποθέσεις.

δ. Μία δημοτική ανώνυμη εταιρεία για την αξιοποίηση της δημοτικής ακί-

νητης περιουσίας ή για την εκμετάλλευση κοινοχρήστων χώρων, υπό προϋποθέσεις (άρ. 107).

Ως προς τις περιφέρειες:

- Όργανα της περιφέρειας είναι ο περιφερειάρχης, οι αντιπεριφερειάρχες, το περιφερειακό συμβούλιο, η οικονομική επιτροπή και η εκτελεστική επιτροπή (άρ. 113), οι αρμοδιότητες των οποίων αναφέρονται στα άρθρα 159 έως 179 του νέου νόμου.

- Στο άρ. 186 αναφέρονται οι αρμοδιότητες των Περιφερειών και στο κεφάλαιο ΣΤ' αυτές που αφορούν Έργα - Χωροταξία - Περιβάλλον.

- Στο άρ. 190 αναφέρεται η σύσταση του Περιφερειακού Ταμείου Ανάπτυξης, ο σκοπός και οι αρμοδιότητές του, που εποπτεύεται από τον υπουργό Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης (ένα σε κάθε έδρα Περιφέρειας).

- Σκοπός του ΠΤΑΝ είναι, εκτός των άλλων, η διαχείριση πιστώσεων του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων, χρηματοδοτήσεων φορέων του δημόσιου τομέα και χρηματοδοτήσεων προερχομένων από την Ευρωπαϊκή Ένωση.

- Στα άρθρα 204 έως 209 αναφέρονται οι αρμοδιότητες των νησιωτικών και ορεινών δήμων και ο τρόπος άσκησης τους.

- Στα άρθρα 210 έως 213 καταγράφεται ότι αφορά τη Μητροπολιτική Περιφέρεια (Αττικής και Θεσσαλονίκης).

Ως προς τον έλεγχο νομιμότητας:

Με το νόμο αυτό ορίζεται ότι η εποπτεία σε δήμους και Περιφέρειες ασκείται από το κράτος, η οποία συνίσταται σε έλεγχο νομιμότητας των πράξεών τους, καθώς και σε πειθαρχικό έλεγχο των αιρετών (άρ. 214).

Προβλέπεται η ίδρυση «Αυτοτελούς Υπηρεσίας Εποπτείας ΟΤΑ» στην έδρα κάθε Αποκεντρωμένης Διοίκησης, που αποτελεί αποκεντρωμένη Υπηρεσία του Υπουργείου Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης, υπαγόμενη απευθείας στον υπουργό (άρ. 215).

Ο προϊστάμενος της κάθε Αυτοτελούς Υπηρεσίας φέρει τον τίτλο «Ελεγκτής Νομιμότητας» (άρ. 216).

Η διάρθρωση κάθε Αυτοτελούς Υπηρεσίας Εποπτείας περιλαμβάνει Διεύθυνση Γενικών, Οικονομικών και Τεχνικών Υποθέσεων (άρ. 218). Ο έλεγχος νομιμότητας των αποφάσεων των συλλογικών οργάνων Δήμων και Περιφερειών είναι υποχρεωτικός.

Η αποστολή των αποφάσεων των ως άνω οργάνων στην Αυτοτελή Υπηρεσία Εποπτείας για έλεγχο νομιμότητας, γίνεται εντός 15 ημερών από τη συνεδρίαση και ο Ελεγκτής Νομιμότητας εκδίδει απόφαση εντός 40 ημερών (άρ. 225). Επίσης, προβλέπεται και αυτεπάγγελτος έλεγχος νομιμότητας από τον Ελεγκτή Νομιμότητας μέσα σε προθεσμία 2 μηνών, αφότου η απόφαση έχει δημοσιευθεί ή εκδοθεί (άρ. 226).

Παρέχεται, σε όποιον έχει έννομο συμφέρον, δυνατότητα ειδικής διοικητικής προσφυγής κατά των αποφάσεων των οργάνων των δήμων, των περιφερειών κλπ. για λόγους νομιμότητας εντός 15 ημερών. Ο Ελεγκτής Νομιμότητας αποφασίζει εντός 2 μηνών από την υποβολή της προσφυγής.

Η άσκηση της ειδικής διοικητικής προσφυγής αποτελεί προϋπόθεση για την άσκηση ενδίκων βοηθημάτων ενώπιον των δικαστηρίων. Ο Ελεγκτής Νομιμότητας είναι αρμόδιος να αποφασίζει επί αιτήσεων θεραπείας για έργα με προϋπολογισμό μέχρι 5.000.000 ευρώ, προ ΦΠΑ... (άρ. 227). Προβλέπεται δυνατότητα αναστολής εκτέλεσης των προσβαλλόμενων πράξεων (άρ. 228) και δημοσίευση όλων των αποφάσεων του Ελεγκτή Νομιμότητας στο διαδίκτυο, αμελλητί, και στην έδρα του νομικού προσώπου. Οι αποφάσεις του Ελεγκτή Νομιμότητας προσβάλλονται στα αρμόδια Δικαστήρια (άρ. 230).

Ως προς τον έλεγχο του Ελεγκτικού Συνεδρίου:

Προβλέπεται προληπτικός έλεγχος των δαπανών από το Ελεγκτικό Συνέδριο (άρ. 275), αλλά και κατασταλτικός έλεγχος από το Ε.Σ., ο οποίος είναι ετήσιος τακτικός και δειγματοληπτικός (άρ. 276). Τέλος, δίδεται η δυνατότητα στον αρμόδιο

Επίτροπο του Ε.Σ. να παρακολουθεί και να ασκεί έλεγχο είσπραξης εσόδων των ΟΤΑ με δυνατότητα επιβολής ποινών για αμέλεια ή δόλο στην είσπραξή τους (άρθρο 277).

Ιδιαίτερη ρύθμιση προβλέπεται για τον προληπτικό έλεγχο νομιμότητας συμβάσεων προμήθειας αγαθών, εκτέλεσης έργων και παροχής υπηρεσιών, πριν τη σύναψή τους από το Ε.Σ.

Για ποσά από 100.000 έως 500.000 ευρώ, χωρίς ΦΠΑ, ο προληπτικός έλεγχος νομιμότητας διενεργείται από τον αρμόδιο Επίτροπο του Ε.Σ., ενώ για ποσά άνω των 500.000 ευρώ, χωρίς ΦΠΑ, ο έλεγχος νομιμότητας διενεργείται από το καθ' ύλην αρμόδιο κλιμάκιο του Ε.Σ.

Ο έλεγχος νομιμότητας του Ε.Σ. ολοκληρώνεται εντός 30 ημερών από τη διαβίβαση του φακέλου. Αν δεν διενεργηθεί έλεγχος, η σύμβα-

ση που συνάπτεται είναι άκυρη (άρ. 278).

Κατά των πράξεων των Επιτρόπων και των Κλιμακίων χωρεί αίτηση ανάκλησης, που εκδικάζεται από το αρμόδιο τμήμα του Ελεγκτικού Συνεδρίου (άρ. 279).

Η ισχύς του νόμου αυτού αρχίζει από 1-1-2011, εκτός των διατάξεων που καταγράφονται στο άρθρο 286.

Οι πρώτες επισημάνσεις του ΤΕΕ

Το ΤΕΕ έχει επανειλημμένα τοποθετηθεί υπέρ της αποκέντρωσης, ωστόσο υποστηρίζει ότι μια τέτοια ύψιστης σημασίας και εμβέλειας μεταρρύθμιση θα πρέπει να σχεδιαστεί και να υλοποιηθεί σωστά, επιδρώντας ουσιαστικά στη σχέση των πολιτών και των επιχειρήσεων με το Δημόσιο και την Αυτοδιοίκηση. Προϋπόθεση ώστε η μεταρρύθμιση να οδηγήσει σε μια νέα διαδικασία δημοκρατικού προγραμματισμού, είναι να προσδιοριστεί με σαφήνεια και με γνώμονα την καθιέρωση δομών και διαδικασιών που επιτρέπουν ή/και επιβάλλουν μια ενιαία, ολοκληρωμένη και συνθετική αντιμετώπιση χωρικών, διοικητικών και αναπτυξιακών ζητημάτων.

Ως θετικοί αξιολογούνται οι στόχοι που αναφέρονται στο νόμο, αλλά εκφράζουν επιφυλάξεις ως προς την προοπτική υλοποίησής τους και συγκεκριμένα:

- ο περιορισμός του ρόλου του κράτους σε καθαρά επιτελικό επίπεδο, με συνέπεια την ουσιαστική αναβάθμισή του και την αναβάθμιση της Β' βέθμιας Αυτοδιοίκησης, αλλά με ασάφειες στην κατανομή αρμοδιοτήτων μεταξύ γενικής διοίκησης και Αυτοδιοίκησης. Το ΤΕΕ καταθέτει συγκεκριμένη αντιπρόταση για το μέγεθος και το χαρακτήρα των νέων περιφερειών,
- η εισαγωγή θεσμών και εργαλείων ηλεκτρονικής διακυβέρνησης, που συνδυάζουν δυνατότητες δημοκρατικής και αποτελεσματικής οργάνωσης στη λήψη αποφάσεων, διαφάνεια και εξυπηρέτηση του πολίτη, όπου, όμως, ήδη διαφαίνονται οι αντικειμενικές δυσκολίες στην επίτευξή του,

- η εξοικονόμηση πόρων και ανθρώπινου δυναμικού, με τη δημιουργία μιας κρίσιμης μάζας αναδιαμερισμάτων της χώρας, που θα επιτρέψει τη διοικητική αναβάθμιση, με στόχο την πληρέστερη υποστήριξη στη λήψη πολιτικών αποφάσεων, αλλά και παροχή υπηρεσιών στον πολίτη,

- η ηθική επανασθεμίωση της Τοπικής Αυτοδιοίκησης -που κατά γενική ομολογία έχει φθαρεί τα τελευταία ιδίως χρόνια- και η απαγκίστρωσή της από τις πελατειακές σχέσεις, με την εισαγωγή θεσμών δημοκρατικού - κοινωνικού ελέγχου, στα δύο επίπεδα, με την επισημάνση, όμως, ότι η διατήρηση ενός μη αναλογικού εκλογικού συστήματος φαλκιδεύει την προοπτική δημιουργίας μιας νέας παιδείας συνεργασιών και συνεργασίας της τοπικής εξουσίας με την κοινωνία των πολιτών.

Συμμετοχή του ΤΕΕ

Ο νόμος εμφανίζει μεγαλύτερο βαθμό επεξεργασίας στο Α' βέθμιο επίπεδο, που βασίστηκε στην προεργασία του ΙΤΑ, χωρίς να τηρήσει πλήρως το πνεύμα των προτάσεων της σχετικής μελέτης, ενώ, αντίθετα, στο επίπεδο της Περιφερειακής Αυτοδιοίκησης που είναι και το κρίσιμο από τη σκοπιά της προώθησης του νέου μοντέλου ανάπτυξης -και της καθιέρωσης επιτελικού ρόλου στο κράτος- είναι ακόμα ασαφέστερο, και, τέλος, ασχολείται ελάχιστα με τη λειτουργική και ιεραρχική διασύνδεση των δύο επιπέδων, ως υποστήριξη της σύνδεσης της τοπικής ανάπτυξης με την περιφερειακή πολιτική.

Η μη καταγραφή των αρμοδιοτήτων που παραμένουν στα υπουργεία και τις κρατικές περιφέρειες, η σύγχυση που έχει προκύψει με την ίδρυση των διαχειρι-

στικών αρχών και την επικάλυψη αρμοδιοτήτων με τις σημερινές περιφέρειες κλπ., επιβεβαιώνει την αναγκαιότητα της προτεινόμενης παράταξης της μεταβατικής περιόδου, ώστε να ανοίξει ένας ουσιαστικός διάλογος σε επίπεδο ανταγωνιστικών επιταγών - δεσμεύσεων, αλλά και να αποκτηθεί η ελλείπουσα τεχνονομική επιτελική ρόλου του κράτους.

Επιπλέον, το διάστημα των 2 ετών δεν φαίνεται επαρκές, ώστε οι νέες αποκεντρωμένες δομές να μπορέσουν να ανταποκριθούν σταδιακά στις απαιτήσεις του εγχειρήματος, τόσο από πλευράς υλικοτεχνικής προετοιμασίας, όσο και από πλευράς προετοιμασίας του ανθρώπινου δυναμικού (διοικητικού και πολιτικού). Το ΤΕΕ προτείνει να δημοσιοποιηθεί ολοκληρωμένο σχέδιο μετάβασης από το σημερινό σύστημα προς τους νέους θεσμούς και δηλώνει τη βούληση των μηχανικών να συμμετάσχουν στη διαμόρφωση και εφαρμογή του.

Αποκέντρωση, χωρική συνοχή και νέα περιφερειακή αρχιτεκτονική

Παρά τη σχετική αναφορά της έννοιας «χωρική συνοχή» στην αιτιολογική έκθεση, έννοια που έχει πλέον ενταχθεί στη νέα ευρωπαϊκή συνθήκη, αλλά και στο Εθνικό Πλαίσιο Χωρικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης, δεν προκύπτει ότι αυτή υπηρετείται με συνέπεια, ως επιδίωξη και αρχή της μεταρρύθμισης σε όλα τα αυτοδιοικητικά επίπεδα.

Κρίνεται απαραίτητη η συνένωση των 13 Περιφερειών σε ένα μικρότερο αριθμό ευρύτερων και ισχυρότερων αυτοδιοικητικών περιφερειών, θέμα που είχε αναδειχθεί και στο πλαίσιο της επεξεργασίας του Εθνικού Χωροταξικού. Στην κατεύθυνση αυτή συνηγορεί και η εκτίμηση ότι η θέσπιση επτά Κρατικών Διοικήσεων με δεκατρείς Αιρετές Περιφέρειες, θα δημιουργήσει διοικητικές και πολιτικές δυσλειτουργίες που θα μπορούσαν να αποφευχθούν αν είχαμε ταυτόσημα όρια και αριθμό των δύο επιπέδων διοίκησης. Υπενθυμίζεται ότι το μέσο πληθυσμιακό μέγεθος της ευρωπαϊκής περιφέρειας είναι γύρω στο 1 εκατομμύριο, παρά την όποια ανομοιογένεια.

Γενικότερα για τα χωρικά κριτήρια της νέας οριοθέτησης, σε Β' βαθμίο και Α' βαθμίο επίπεδο, το ΤΕΕ επισημαίνει ότι έπρεπε να παίξει βαρύνοντα ρόλο η γνωμοδότηση των φορέων σχεδιασμού επί των προτεινόμενων νέων ορίων (και ιδίως η Δ/νση Χωροταξίας του ΥΠΕΚΑ και ο Οργανισμός Αθήνας) ή/και των ΑΕΙ που ασχολούνται με το αντικείμενο, ώστε να υιοθετηθούν ουσιαστικά γεωγραφικά κριτήρια με αξιοποίηση των περιφερειακών χωροταξικών μελετών που έχουν ασχοληθεί με το ζήτημα και του ΡΣΑ. Αυτό, απ' ό,τι φαίνεται, δεν ακολουθήθηκε.

Νέα αντίληψη διακυβέρνησης

Το Σύστημα Διακυβέρνησης που εισάγει ο «Καλλικράτης» μετακινείται από το μοντέλο της μονοπρόσωπης πολιτικής και εκτελεστικής διεύθυνσης των φορέων της Αυτοδιοίκησης προς συλλογικά σχήματα. Παρ' όλα αυτά παραμένει ισχυρότατη η συγκέντρωση της εξουσίας στο δήμαρχο και τον περιφερειάρχη, ή στα νέα αυτά όργανα, που ελέγχονται απολύτως από την πλειοψηφία.

Όπως προκύπτει και από προτάσεις πολιτικών επιστημόνων και αναλυτών, η καθιέρωση της απλής αναλογικής ως εκλογικού συστήματος, μπορεί να φανεί αποτελεσματικότερη διότι ενισχύει αποφασιστικά τη συλλογικότητα στην άσκηση της εξουσίας, την αρχή της πολιτικής λογοδοσίας με διαφάνεια, οδηγεί σε κατάργηση της δημαρχοκεντρικής Αυτοδιοίκησης, σε ανάκτηση του κύρους των ΟΤΑ και αναβάθμιση της φερεγγυότητάς τους στην κοινή γνώμη και συμβάλλει εν τέλει στη δημιουργία μιας πολιτικής παιδείας συνεργασιών στην κατεύθυνση αναζήτησης πολιτικών συγκλίσεων, πρακτική αναγκαία σε ένα πλαίσιο ενίσχυσης της τοπικής «πρόσβασης ανάπτυξης», διότι ενσωματώνει εγκαίρως τις τυχόν αντιρρήσεις, αποφεύγοντας δικαστικές ή άλλες διαμάχες που παρακωλύουν τη διαδικασία λήψης αποφάσεων.

Είναι θετικό ότι καθιερώνονται νέοι θεσμοί, οι οποίοι συνδέουν τους φορείς εξουσίας της Αυτοδιοίκησης με την κοινωνία, που μπορούν να συμβάλουν στην

καθιέρωση μεγαλύτερης διαφάνειας στη λήψη των αποφάσεων: Επιτροπή Διαβούλευσης, Συμπαραστάτης του Πολίτη και της Επιχείρησης, Συμβούλιο Ένταξης των Μεταναστών.

Για να λειτουργήσουν οι νέοι θεσμοί και να μην αφουδωθούν, χρειάζεται ισοχυρή πολιτική βούληση, αλλά και συμμετοχή της κοινωνίας των πολιτών, με διακαιοδοσία ελέγχου, ώστε να μπορέσει να υποστηρίξει τη νέα αντίληψη διακυβέρνησης, με δεδομένο μάλιστα ότι η συγκρότησή τους από αιρετά μέλη οριζόμενα από την πλειοψηφία του ΔΣ, δεν εγγυάται την άσκηση ελέγχου στις αποφάσεις αυτής της ίδιας της πλειοψηφίας. Θα πρέπει να επισημανθεί, επίσης, ότι δεν διαφαίνονται βήματα αποκέντρωσης αρμοδιοτήτων ή σπινος σημασίας σε όργανα διαμερισματικής εμβέλειας, για μια ουσιαστικότερη εφαρμογή της αρχής της εγγύτητας/επικουρικότητας και αποφόρτιση του ΔΣ.

Δομές και Αρμοδιότητες - Κάθετη διάρθρωση

Η Αιρετή Περιφέρεια είναι η κομβική μονάδα της μεταρρύθμισης, αλλά, αφενός η επιλεγείσα χωροταξική κατανομή δεν ανταποκρίνεται στα κριτήρια και τις νέες συνθήκες ανταγωνιστικότητας, συνοχής, προσβασιμότητας, πόλων και αξόνων ανάπτυξης, αφετέρου το πλαίσιο αρμοδιοτήτων δεν ανταποκρίνεται στον προδιαγραφέντα νέο πολιτικο-διοικητικό ρόλο.

Για την ανάταξη αυτής της κατάστασης απαιτείται συνεργασία του ΥΠΕΚΑ με το ΣτΕ και το ΤΕΕ προτίθεται να αναλάβει πρωτοβουλίες για την προώθησή της.

«Ανάπτυξη προγραμματισμός», «Χωροταξικός - Πολεοδομικός - Περιβαλλοντικός Σχεδιασμός» και «Τεχνικές Υποδομές»:

- Είναι αναγκαία στο πρώτο μεταβατικό στάδιο η καταγραφή των αρμοδιοτήτων όλων των βαθμίδων, συμπεριλαμβανομένων και των υπουργείων, όπως και των υποχρεώσεων των αιρετών οργάνων και των κυρώσεων σε περίπτωση αμέλειας.

- Στον κατάλογο αρμοδιοτήτων της Αιρετής Περιφέρειας του τομέα «ΣΤ. Έργων - Χωροταξίας - Περιβάλλοντος» (Άρθρο 186 του Σ/Ν), θα πρέπει να χωριστούν σε δύο τομείς τα σαφώς διακριτά αντικείμενα: «Χωροταξία - Περιβάλλον» και «Έργα», που αποτελούν εξάλλου τομείς μεγάλου εύρους αν ληφθεί υπόψη ότι τα έργα, μόνο, περιλαμβάνουν τρία επίπεδα (μελέτης, κατασκευής και συντήρησης), αλλά και πολλές κατηγορίες (οδικά, υδραυλικά, κτιριακά, περιβαλλοντικές υποδομές κλπ.), όπως καταγράφονται ήδη στα οργανογράμματα των κρατικών περιφερειών και των νομαρχιών.

- Όσον αφορά στις αναπτυξιακές - προγραμματικές αρμοδιότητες θα πρέπει να αποσαφηνιστούν οι ρόλοι της αιρετής Περιφέρειας και της κρατικής/αποκεντρωμένης διοίκησης σε ό,τι αφορά την κατάρτιση και τη διαχείριση της εφαρμογής αναπτυξιακών προγραμμάτων (π.χ. ΠΕΠ 2007-13, άρ. 186 & 190 του Σ/Ν): Πολλές από τις αρμοδιότητες της Δ/νσης Προγραμματισμού και Ανάπτυξης της Αιρετής Περιφέρειας (άρ. 186) έχουν αναληφθεί από την κρατική/αποκεντρωμένη διοίκηση με πρόσφατο νόμο (3840/2010 «Συστήματα Διαχείρισης και Ελέγχου» στο ΕΣΠΑ 2007-13).

- Στον κρίσιμο τομέα «Χωροταξία - Πολεοδομία» η στρατηγική αποκέντρωσης θα πρέπει να ακολουθηθεί τις εξής αρχές:

(α) Επικέντρωση της κεντρικής διοίκησης στην άσκηση επιτελικού ρόλου χάραξης πολιτικής και παρακολούθησης της εφαρμογής της, άρα αποδέσμευση της από ρυθμίσεις μη στρατηγικού και τοπικού χαρακτήρα. Στο πλαίσιο αυτό, προτείνεται να παραμείνουν στην κεντρική αρμοδιότητα: 1) τα θέματα εθνικού χωροταξικού σχεδιασμού, πλην της παρακολούθησης εφαρμογής που μπορεί να ασκείται από τις περιφέρειες, 2) το επιτελικό έργο κατάρτισης θεσμικού πλαισίου που θα διέπει τη χωροταξία, την πολεοδομία, τις χρήσεις γης, τη δόμηση, το περιβάλλον, την ενέργεια, τη βιομηχανία, καθώς και 3) η κατάρτιση προδιαγραφών και κατευθύνσεων πολιτικής για τα παραπάνω, σε συνεργασία με επιστημονικούς φορείς.

(β) Άσκηση συγκροτημένης «χωρικής διακυβέρνησης» από κάθε πολιτικο-διοικητική βαθμίδα, στο γεωγραφικό επίπεδο που της αντιστοιχεί, χωρίς εξαιρέ-

σεις, ώστε να υπάρχει μελετητική και διαχειριστική συνοχή σε οριζόντιο επίπεδο. Είναι अपараδέκτο να «σπάνε» χωρικά οι αρμοδιότητες, π.χ. Πολεοδομικής Μελέτης (ΠΜ) ανά οικοδομικό τετράγωνο, ανάλογα με το χαρακτήρα του δρόμου ή την απόσταση από τον αιγιαλό.

(γ) Θα ήταν αποδεκτό να διακριθεί η «λήψη αποφάσεων» από την «εφαρμογή» ή την «παρακολούθηση της εφαρμογής» με βάση τα επίπεδα σχεδιασμού, με την παραδοχή ότι η πρώτη ασκείται από το υπερκείμενο πολιτικό διοικητικό επίπεδο (π.χ. τα Περιφερειακά Χωρικά Πλαίσια εγκρίνονται -προς το παρόν τουλάχιστον- από το κράτος, τα ΓΠΣ/ΣΧΟΟΑΠ των δήμων από την περιφέρεια, ενώ η παρακολούθησή τους γίνεται από τους Α΄ βαθμους ΟΤΑ). Επίσης, η πράξη εφαρμογής είναι λογικό να μεταβιβαστεί στον ΟΤΑ Α΄ βαθμού. Το κρίσιμο, όμως, σημείο είναι αυτό της ΠΜ (σήμερα ΠΔ), η αποκέντρωση του οποίου υπόκειται στις προαναφερθείσες νομολογιακές δεσμεύσεις. Τούτο αποτελεί εν τέλει μέρος ενός φαύλου κύκλου, δεδομένου ότι όσο φορτίζεται η κεντρική υπηρεσία Πολεοδομικού Σχεδιασμού με το τοπικό επίπεδο της συνοικίας (στο οποίο αντιστοιχεί η ΠΜ!), τόσο της είναι αδύνατον να ασκήσει τον αναμενόμενο επιτελικό έργο που θα διευκολύνει την αποκέντρωση.

(δ) Η ολοκλήρωση του χωροταξικού σχεδιασμού και των ΓΠΣ μπορεί να διευκολύνει τη σταδιακή αποκέντρωση των αρμοδιοτήτων πολεοδομικού σχεδιασμού, με την προϋπόθεση ότι στα υπερκείμενα σχέδια θα υπάρχουν σαφείς και δεσμευτικές κατευθύνσεις (π.χ. μέγιστοι ΣΔ και ποσοστό ΚΧ ανά γειτονιά), αλλά και ότι θα γίνει δεκτό ότι η άσκηση αρμοδιοτήτων τοπικού επιπέδου από τους ΟΤΑ Α΄ βαθμού, υπόκειται σε έλεγχο νομιμότητας ως προς την τήρηση των κατευθύνσεων του υπερκείμενου σχεδιασμού.

• Στον τομέα περιβάλλοντος, θέματα όπως περιβαλλοντικές αδειοδοτήσεις, καθορισμός αιγιαλού - παραλίας, οριοθέτηση ρεμάτων, έλεγχος ρύπανσης, διαχείριση προστατευόμενων περιοχών περιφερειακής σημασίας (όταν έχει ολοκληρωθεί η θεσμοθέτηση του καθεστώτος προστασίας με κανονιστικό, αλλά και διαχειριστικό πλαίσιο), που σήμερα ασκούνται από περιφέρειες και ΝΑ, πρέπει να περιέλθουν στην αρμοδιότητα της αιρετής περιφέρειας ή των νέων δήμων, ανάλογα με την περίπτωση, με αυξημένη, όμως, άσκηση εποπτείας α-

ΕΜΔΥΔΑΣ

Δεν επιτρέπονται προχειρότητες σε μεταρρύθμιση αυτού του μεγέθους

Οι διπλωματούχοι μηχανικοί δημόσιοι υπάλληλοι επισημαίνουν ότι «σε συνθήκες πρωτοφανούς κρίσης δεν επιτρέπεται να επιχειρούνται με τόση προχειρότητα μεταρρυθμίσεις αυτού του μεγέθους, με αβέβαια αποτελέσματα, που θα επιφέρουν πλήρη αναστάτωση και χαοτική κατάσταση στο σύνολο της Δημόσιας Διοίκησης και που θα οδηγήσουν σε ακύρωση ώριμα προγράμματα όπως το ΕΣΠΑ, που περισσότερο από κάθε άλλη φορά τα έχει ανάγκη σήμερα η χώρα και ιδιαίτερα η περιφέρεια».

Μεταρρυθμίσεις που θα κληθούν να τις διεκπεραιώσουν κρατικοί λειτουργοί, τους οποίους η πολιτική της κυβέρνησης έχει οδηγήσει στα όρια της επιβίωσης, με περικομμένα τα εργασιακά και ασφαλιστικά τους δικαιώματα, και οι οποίοι θα υποστούν αναγκαστικές μετατάξεις, προκειμένου να στελε-

χωθούν οι νέες υπηρεσίες, με καθημερινές μετακινήσεις σε μεγάλες αποστάσεις, αφού τα μεγέθη των νέων αυτοδιοικητικών φορέων που προβλέπονται είναι αρκούντως εκτεταμένα και για αρκετούς από αυτούς με τον κίνδυνο της απόλυσης μπροστά τους. Τομείς όπως η εποπτεία και ο έλεγχος της ποιότητας υλικών και εργασιών δημοσίων και ιδιωτικών έργων, απαιτεί κεντρική καθοδήγηση και εποπτεία. Η απαξίωση των αποκεντρωμένων σήμερα περιφερειακών εργαστηρίων το αποδεικνύει.

Εξάλλου η διαχείριση του εθνικού οδικού δικτύου (κατασκευή, τακτική και έκτακτη συντήρηση), ιδιαίτερα σε ό,τι αφορά τους διευρωπαϊκούς άξονες, δεν είναι δυνατόν για πολλούς λόγους και κυρίως για λόγους οδικής ασφάλειας, να μην αντιμετωπίζονται ως αρμοδιότητα κεντρικής διοίκησης.

Η αντιμετώπιση έκτακτων αναγκών και η εν γένει ανάπτυξη της αντισεισμικής πολιτικής θα πρέπει να

παραμείνουν στην εποπτεία του ΥΠΠΟΜΕΔΙ, οι Δ/νσεις Αλλοδαπών και Μετανάστευσης στη Γενική Γραμματεία Μεταναστευτικής Πολιτικής του Υπουργείου Εσωτερικών, οι Δ/νσεις Δασών και τα Δασαρχεία στη Γενική Γραμματεία Δασικής Πολιτικής του ΥΠΕΚΑ, οι Δ/νσεις ΠΕΧΩ στο ΥΠΕΚΑ κλπ.

Δεν μπορεί να γίνει αποκέντρωση σε μεγάλα και ειδικά έργα, όπως τα λιμάνια, οι σήραγγες, τα φράγματα κλπ., που μπορεί καταρχήν να φαίνεται ότι έχουν τοπικό χαρακτήρα, απαιτούν, όμως εξαιρετική τεχνογνωσία και εμπειρία. Αν κάτι τέτοιο επιχειρηθεί, θα καταλήξουν να κατασκευάζονται μέσω ΣΔΙΤ και να επιβλέπονται από ιδιωτικές εταιρείες. Η δε κεντρική διοίκηση, αφού θα έχει αποκοπεί από τη μελετητική και κατασκευαστική δραστηριότητα θα αδυνατεί να παίξει ακόμη και το ρόλο του επιτελικού μηχανισμού και θα υποκατασταθεί από καλοπληρωμένους συμβούλους του ιδιωτικού τομέα. Σε τέτοιου μεγέθους εγχειρήματα ο χρόνος για ουσιαστικό διάλογο και η ωρίμανση των συνθηκών παίζουν πρωταρχικό ρόλο.

Για το προσωπικό που πρέπει να μεταταχθεί και τις αρμοδιότητες που θα μεταβιβαστούν, κρίνεται αναγκαίο να προηγηθούν οι νέοι οργανισμοί των

πό το θεματικό υπουργείο (ΠΕΚΑ).

• Στον τομέα των έργων, πρέπει να παραμείνουν στην κεντρική αρμοδιότητα η χωροθέτηση, ο σχεδιασμός, ο προγραμματισμός και η ανάπτυξη - λειτουργία των τεχνικών και κοινωνικών υποδομών εθνικής σημασίας, παράλληλα, φυσικά, με τον επιτελικό ρόλο εκπόνησης προδιαγραφών, κατευθύνσεων και τεχνικής εκπαίδευσης για τη μεταβίβαση της σωρευμένης γνώσης. Αυτό, βεβαίως, προϋποθέτει οριοθέτηση του επιπέδου και της κλίμακας του σχεδιασμού και των υποδομών, έτσι ώστε αυτά που δεν αφορούν το επίπεδο της κεντρικής/γενικής διοίκησης να μεταβιβαστούν αναλογικά στο α' και β' αυτοδιοικητικό επίπεδο. Στα πλαίσια αυτά, θα πρέπει να επανεξεταστεί και η κατάταξη των δικτύων σε εθνικό, περιφερειακό, τοπικό επίπεδο (π.χ. οι αστικές οδικές αρτηρίες δεν μπορεί να θεωρούνται εθνικού χαρακτήρα και να ρυθμίζεται η σήμανσή τους από το ΥΠΟΜΕΔΙ).

Γενικά, αξιωματικό ότι η διάκριση των αρμοδιοτήτων ανάλογα με την αξιολόγηση της εμβέλειας κάθε αντικειμένου (π.χ. λιμάνια ή ρέματα περιφερειακής ή τοπικής σημασίας) είναι αμφιβόλου σαφήνειας και δεν εξασφαλίζει την αναγκαία ενιαία χωρική θεώρηση, οδηγώντας σε κατακερματισμό του έργου ή/και επικάλυψη των αρμοδιοτήτων, με αποτέλεσμα τη διάχυση ευθυνών.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι η κατάταξη των ρεμάτων, που έρχεται πλέον σε σύγκρουση με την αντίληψη ολοκληρωμένης διαχείρισης του κύκλου του νερού. Θα πρέπει η κατανομή αρμοδιοτήτων να εξασφαλίζει τη θεματική συνοχή παράλληλα με τη χωρική και να καταναίει ανά πολιτικό-διοικητική βαθμίδα περισσότερο στάδια σχεδιασμού και υλοποίησης: όπως μελέτη/έγκριση, κατασκευή/εφαρμογή, συντήρηση/έλεγχος, αναγνωρίζοντας, όμως, το δικαίωμα του υπερκείμενου επιπέδου να ελέγχει τη συμβατότητα με το κατευθυντήριο πλαίσιο που έχει τεθεί.

Μητροπολιτική Διακυβέρνηση

Η καθιέρωση Μητροπολιτικής Αυτοδιοίκησης σε Αττική και Θεσσαλονίκη, θα μπορούσε να γίνει πεδίο αλλαγής και σημαντικών «δονήσεων», αλλά οι επεξεργασίες του νόμου φαίνονται ελλιπείς, κυρίως επειδή υπάρχουν ασάφειες

Υπουργείων, αφού επανεκτιμηθούν οι συνενώσεις, να περιληφθούν στους νέους οργανισμούς τα συνηνόμενα τμήματα σε ενιαία βάση, και αφού προηγηθεί εθελοντική δήλωση, επί τη βάση κριτηρίων να ακολουθήσουν οι μετατάξεις, με παράλληλη άρση των οικονομικών ανισοτήτων μεταξύ των υπαλλήλων.

Σε καμία περίπτωση, η ΕΜΔΥΔΑΣ δεν θα αποδεχτεί απολύσεις εργαζομένων σε εκείνες τις υπηρεσίες οι οποίες θα καταργηθούν.

Η ΕΜΔΥΔΑΣ επισημαίνει βασικές προϋποθέσεις για να υπάρξει ουσιαστική πρόοδος στον «Καλλικράτη», προκειμένου να προχωρήσει μία γενναία διοικητική μεταρρύθμιση, έναντι των βασικών αδυναμιών που έχει ο νόμος, ειδικότερα στα θέματα Αποκέντρωσης και Περιφερειακής Αυτοδιοίκησης, όπως:

- Ολοκληρωμένο χωροταξικό σχεδιασμό του αστικού και αγροτικού χώρου, που θα προκύψει ως προϊόν ουσιαστικής διαβούλευσης των φορέων, των περιφερειακών και αυτοδιοικητικών μονάδων και γενικά της κοινωνίας των πολιτών και θα αποτελέσει τη βάση για τον προσανατολισμό των δημοσίων επενδύσεων, ώστε αυτές να συμβάλουν στην αειφόρο ανάπτυξη και όχι να εξυπηρετούν πελατειακά

συμφέροντα.

- Ενδυνάμωση της αναπτυξιακής διαδικασίας με την απόκτηση του αυτόνομου χαρακτήρα και του μακροπρόθεσμου σχεδιασμού και ενίσχυσης του ΠΔΕ, για την κάλυψη των αναγκών της χώρας, ενώ οι ευρωπαϊκές χρηματοδοτήσεις δεν θα πρέπει να υποκαθιστούν τις εθνικές δημόσιες επενδύσεις, αλλά να λειτουργούν συμπληρωματικά σε αυτές.

- Τα μικρά και μεσαία έργα στην Περιφέρεια, που αφορούν κυρίως υποδομές στην Παιδεία, στην Υγεία, στην ύδρευση-αποχέτευση, και γενικότερα στη βελτίωση της καθημερινότητας, συνεχίζουν να είναι οι μεγάλοι χαμένοι, καθώς το εθνικό σκέλος του ΠΔΕ έχει πρακτικά μηδενιστεί, τα έργα αυτά αναζητούν, μέσω των ΣΔΙΤ, ιδιότητα για την κατασκευή και την εκμετάλλυσή τους («με επαχθείς δανειακούς όρους»).

- Ως προς τους πόρους και τα οικονομικά, βασική αρχή είναι ότι πρέπει να υπάρξει μια ανακατανομή των δημοσίων πόρων και δαπανών, που να βρίσκεται σε πλήρη αντιστοιχία προς μια ανακατανομή ρόλων, έργων, αρμοδιοτήτων μεταξύ κρ-τους και Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Ανακατανομή που θα συνοδεύεται από μία γενναία και δημοκρατική φορολογική μεταρρύθμιση, προϋποθέσεις

που δεν προβλέπει το σχέδιο «Καλλικράτης». Η έλλειψη πόρων, με την ταυτόχρονη απόδοση πληθώρας αρμοδιοτήτων, θα συντελέσει στην πλήρη ιδιωτικοποίηση πολλών λειτουργιών του Δημοσίου, οι οποίες, όμως, αποδεδειγμένα, με βάση διεθνείς στατιστικές, ασκούνται αποδοτικότερα και οικονομικότερα από το Δημόσιο και όχι τους ιδιώτες.

Εξάλλου, είναι αναγκαία η διατήρηση ισχυρών τεχνικών υπηρεσιών σε επίπεδο Νομού, ενταγμένων κάτω από τις Περιφέρειες. Έτσι οι σημερινές ΤΥΔΚ δεν θα πρέπει να διαλυθούν, αλλά να συνενωθούν με τις σημερινές Δ/σεις Τεχνικών Υπηρεσιών σε ενιαίες τεχνικές Δ/σεις με αρμοδιότητες αφενός μεν την επίβλεψη έργων της περιφέρειας στην περιοχή τους, αφετέρου δε την υποστήριξη του τεχνικού αντικείμενου των νέων δήμων. Η κατάργηση των ΤΥΔΚ και η απορρόφηση των υπαλλήλων από τους νέους Δήμους δεν θα αποφέρει ουσιαστικά αποτελέσματα, δεδομένου ότι από τα στοιχεία που διαθέτουμε και είναι απολύτως ακριβή, σε ό,τι αφορά τους διπλωματούχους μηχανικούς, οι υπηρεσίες αυτές είναι ήδη υποστελεχωμένες. Το ίδιο προτείνεται και για τις περιπτώσεις των πολεοδομικών γραφείων.

στην κατανομή των αρμοδιοτήτων μεταξύ Κρατικών Διοικήσεων, Αιρετών Περιφερειών, αλλά και των Οργανισμών Ρυθμιστικού Σχεδίου, των οποίων οι αρμοδιότητες χωροταξικής και περιβαλλοντικής πολιτικής δεν είναι άμεσα αποκεντρώσιμες.

Αναγκαίοι πόροι και σύνδεση με το πρόγραμμα σταθερότητας

Η μεταρρύθμιση υπόσχεται να εξορθολογίσει την Αυτοδιοίκηση και επομένως να εξοικονομήσει πόρους, με περικοπή της σπατάλης και τη φιλοδοξία να συμβάλει στην υποχρεωτική αναπτυξιακή ώθηση που έχει ανάγκη η χώρα, επηρεάζοντας ουσιαστικά βασικούς τομείς της παραγωγικής ζωής (δημόσια έργα, αξιοποίηση του ΕΣΠΑ, ιδιωτικές επενδύσεις, κλπ.).

Σημαντικός πυλώνας της μεταρρύθμισης είναι η «αρχιτεκτονική» της κατανομής των πόρων, σε αντιστοιχία με τις νέες αρμοδιότητες και το διοικητικό μοντέλο και το μεγάλο στοίχημα θα είναι η υλοποίηση του πάγιου αιτήματος της Τοπικής Αυτοδιοίκησης για φορολογική μεταρρύθμιση, με δημοκρατική αποκέντρωση πόρων στην περιφέρεια και την Αυτοδιοίκηση, ενώ το θέμα των τοπικών τελών που προβλέπει πλέον το Σύνταγμα του 2001, θα πρέπει να συνδεθεί με άμεση ανταποδοτικότητα και κυρίως με μια λογική πράσινης οικονομίας (π.χ. επαναφορά του άνευ λόγου καταργηθέντος φόρου παρεπιδημούντων ως «πράσινο τέλος», δηλαδή με δεσμευτικό προορισμό σε έργα περιβαλλοντικής αναβάθμισης).

Στην πράξη θα κριθούν, τόσο η εφαρμογή των ρυθμίσεων του νόμου για τα οικονομικά της νέας Αυτοδιοίκησης, όπου θεσπίζονται σημαντικοί πόροι και δεσμεύσεις χρηματοδοτήσεων, όσο και η ικανότητα της Αυτοδιοίκησης να πολλαπλασιάσει την απόδοση των κονδυλίων τα οποία διαθέτει για την ανάπτυξη.

Συμβολή των μηχανικών στη νέα δομή της Διοίκησης/Αυτοδιοίκησης

Για να υποστηριχθεί η «Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Απο-

κεντρωμένης Διοίκησης», απαιτείται σημαντική αναδιάρθρωση των υπηρεσιών και ανακατανομή του ανθρώπινου δυναμικού Κρατικής Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης. Θα πρέπει να υπάρξει μέριμνα για την άρση του διαχωρισμού μεταξύ κρατικών και αυτοδιοικητικών υπαλλήλων ώστε όλοι οι δημόσιοι υπάλληλοι να υπάγονται λειτουργικά στο φορέα που υπηρετούν και να έχουν τα ίδια δικαιώματα ως προς τις υπηρεσιακές μεταβολές, το ίδιο μισθολόγιο και τον ίδιο ασφαλιστικό φορέα.

Η διοικητική ανασυγκρότηση θα στηριχθεί σε σημαντικό βαθμό στους διπλωματούχους μηχανικούς, που αποτελούν ένα κλάδο με δυναμική και καθοριστική παρουσία στη Δ.Δ. και με ιδιαίτερο ρόλο στην παραγωγική - αναπτυξιακή διαδικασία και την αποτελεσματική οργάνωση των προγραμματικών και τεχνικών υπηρεσιών. Η συμβολή του κλάδου έγινε φανερή στο πρόγραμμα «Καποδίστριας» και στη συγκρότηση των Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων και θα ήταν αναγκαία μια αποτίμησή της πριν την οριστικοποίηση των αρμοδιοτήτων και πριν την επεξεργασία και έγκριση των νέων οργανισμών.

Είναι σημαντική ευκαιρία να μετουσιωθεί σε επιτελική γνώση η μακροχρόνια εμπειρία των μηχανικών των κεντρικών υπηρεσιών, ώστε να μεταβιβαστεί στα αποκεντρωμένα όργανα και στελέχη μέσω δράσεων επιμόρφωσης/κατάρτισης, η οποία αποτελεί πλέον μονόδρομο, αφού, λόγω της απαγόρευσης προσλήψεων, η στελέχωση των νέων υπηρεσιών θα γίνει από το υπάρχον δυναμικό. Παράλληλα, στην αντιμετώπιση σύγχρονων θεμάτων, όπως ασφάλειας και ποιότητας έργων, χρήσης των ΤΠΕ και ηλεκτρονικής διακυβέρνησης, που είναι προϋπόθεση και θεμέλιο της Διοικητικής Μεταρρύθμισης, σημαντικό ρόλο θα παίξουν οι μηχανικοί, οι οποίοι έχουν αποδείξει την καθοριστική τους συμβολή σε παρόμοιες αλλαγές και σημαντικές και έκτακτες καταστάσεις.

Το ΤΕΕ επισημαίνει ότι «θα πρέπει να συμμετάσχει στις διαδικασίες κατάρτισης και παρακολούθησης της εφαρμογής του ολοκληρωμένου επιχειρησιακού προγράμματος ΕΛΛ.Α.Δ.Α., καθώς και στην αναθεώρηση του επιχειρησιακού προγράμματος «Διοικητική Μεταρρύθμιση».

«Καλλικράτης»: χωρική διακυβέρνηση και τοπική δημοκρατία

της **ΜΑΡΩΣ ΕΥΑΓΓΕΛΙΔΟΥ***

Ενα από τα βασικότερα κενά της μεταρρύθμισης είναι η αδυναμία αποκέντρωσης πολεοδομικών αρμοδιοτήτων, θέμα που «επιλύεται» διά της θέσης ότι παραμένουν στο κράτος αρμοδιότητες για τις οποίες υπάρχει συνταγματικό κώλυμα.

Το πρόβλημα αυτό ταλαιπωρεί χρόνια το σύστημα χωρικού σχεδιασμού στην Ελλάδα και οι συνεχείς παλινωδίες -με αποσπασματικές μεταβιβάσεις αρμοδιοτήτων που ασκούνται με απίστευστα προβληματικό τρόπο, προκαλώντας την παρέμβαση του ΣτΕ και τελικά την ανάκληση- έχουν σηματοδέψει την πρόσφατη πολεοδομική ιστορία. Το ΥΠΕΧΩΔΕ έχει επιδείξει αδυναμία υιοθέτησης μιας «στρατηγικής αποκέντρωσης» και άρνηση συνεργασίας με το ΣτΕ ώστε να επι-

λύσει το ζήτημα. Η Δ/ση Πολεοδομικού Σχεδιασμού, κυριολεκτικά, γονατίζει από φακέλους ρυθμίσεων τοπικής σημασίας που της απαγορεύουν να διαμορφώσει ένα επιτελικό έργο επεξεργασίας μιας πολιτικής αστικής ανάπτυξης και παρακολούθησης της εφαρμογής της.

Ο «Καλλικράτης» αρνείται να «θίξει τα κακώς κείμενα», παραπέμπει το θέμα στην προσεχή συνταγματική μεταρρύθμιση -εν είδει επίδειξη πυγμής της πολιτικής εξουσίας προς τη δικαστική- και επιλέγει εν τέλει να ευνοήσει τις νέες τοπικές αρχές, στερώντας τους τη δυνατότητα διαχείρισης των του οίκου τους. Πολλοί ανησυχούν -δικαίως- ότι η Αυτοδιοίκηση είναι εύαλητη σε τοπικές πελατειακές πιέσεις στην άσκηση μιας πολιτικής ρύθμισης του χώρου, παραβλέποντας, όμως, ότι ούτε η κεντρική εξουσία είναι

άμεμπτη. Επιτέλους, δεν μπορεί να θεωρείται λύση ο «πατερναλιστικός εναγκαλισμός» ενός υπερσυγκεντρωτικού κράτους που γραφειοκρατικοποιεί το σχεδιασμό. Βασική αρχή μιας αποκεντρωτικής στρατηγικής είναι η ορθολογική σύνδεση των επιπέδων σχεδιασμού (χωροταξικά, πολεοδομικά, Πράξεις Εφαρμογής) με τα επίπεδα διοίκησης, αποκαθιστώντας την ιεραρχική σχέση από το γενικό στο ειδικό. Δεύτερη αρχή είναι η καθιέρωση συμμετοχικών πρακτικών στη λήψη αποφάσεων, δηλαδή η εφαρμογή θεσμών εσωτερικής δημοκρατίας και κοινωνικού ελέγχου, που θα αποτρέψει τον υποβιβασμό του σχεδιασμού σε υπηρετή πελατειακών συμφερόντων. Το ΤΕΕ έχει επεξεργαστεί προτάσεις για το ζήτημα (βλέπε ιστοσελίδα της Μόνιμης Επιτροπής Αυτοδιοίκησης) και είναι πρόθυμο να συνεργαστεί με το ΣτΕ και το ΥΠΕΚΑ στην εξεύρεση της χρυσής τομής που θα επιτρέψει στους νέους θεσμούς την άσκηση χωρικής διακυβέρνησης, μέσω των σχεδίων που αναλογούν σε κάθε επίπεδο: περιφέρεια, δήμος, γειτονιά κλπ.

Τελικά, η «πράσινη ανάπτυξη» συνδέεται με την τοπική δημοκρατία και τη χειραφέτηση των τοπικών κοινωνιών. ■

* Επιμελήτρια της Μ.Ε. Τοπικής Αυτοδιοίκησης και Περιφερειακής Ανάπτυξης